

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਫਾਲਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.ਜੇ. ਸਾਹਮਣੇ

ਸ਼੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਮੱਲ - ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲੈਟ

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਨ ਗੋਪਾਲ - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਜਵਾਬਦਾਰ

ਆਰ.ਐਫ.ਏ. 1957 ਦਾ 38-D

ਇੰਡੀਅਨ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (1908 ਦਾ IX)—ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 64—ਰਸੀਦ—ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ—, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖਾਤਾ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ—ਦਾਖਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ—ਕੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ—ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ (1899 ਦਾ II)— ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਆਰਟੀਕਲ 1—ਰਸੀਦ—ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ—ਇਹ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਸੀਦ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ—ਧਾਰਾ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ 1, ਸਟੈਂਪ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਸੀਦ ਐਕਟ, ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ—ਕੀ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 64 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਲਿਖ ਕੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਐਂਟਰੀ

'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦਾ ਨਾਮ, ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ, ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਸੀਦ ਦੀ ਮਿਤੀ ਸਿਰਫ ਉਹ ਮਿਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ 1 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਸੀਦ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਸੀਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਸੀਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ. ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ 1, ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਯੋਗ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਦਿਆਲ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ, ਦੀ 31 ਮਾਰਚ, 1952 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ 508-8-0 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਤਾਰਾ ਚੰਦ, ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਜੇ.ਐਲ. ਸੇਠ।

ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.--ਇਹ ਅਪੀਲ, ਸੂਰਜ ਮਾਈ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ, 9,890-14-6, ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੂਲ ਅਤੇ ਵਿਆਜ, ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਨ ਗੋਪਾਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ 15 ਦਸੰਬਰ, 1944 ਅਤੇ 31 ਮਈ, 1947 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਾਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ 7,883-6-0 ਰੁਪਏ। ਕਾਰਨ (ਬਾਕੀ ਰਹੇ)। ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਹੈ। ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ 31 ਮਾਰਚ 1952 ਹੈ,

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ 15 ਦਸੰਬਰ, 1944 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ 31 ਮਈ, 1947 ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਕਮਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ੇਅਰ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਰਾ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ, ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ। ਸਾਰਾ ਖਾਤਾ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਬਕਾਇਆ ਐਂਟਰੀ 15 ਜਨਵਰੀ, 1945 ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 4,700 ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਹੈ। ਐਂਟਰੀ 'ਤੇ ਇਕ ਆਨਾ ਰੈਵੇਨਿਊ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਰਚ, 13, 1945 ਦੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਐਂਟਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿ ਗਏ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਖਾਤੇ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਤੀਜੀ ਐਂਟਰੀ 31 ਮਈ, 1946 ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 9,638-9-0 ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਕਾਇਆ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਦਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਇਕ ਅੰਨਾ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਖਰੀ ਐਂਟਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, 31 ਮਈ, 1947 ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ 7,833-6-6 ਬਕਾਇਆ ਸੀ। ਐਂਟਰੀ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੀ ਰਕਮ ਹੈ, ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਜੱਜ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਆਖਰੀ ਐਂਟਰੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ 1, ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਐਡਵਾਂਸ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ।

ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ I, ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਉਸ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿਚ ਇਕ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਇਕ ਅੰਨਾ ਦੀ ਮੋਹਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-

“ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਜਾਂ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਸੀਦ, ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਹਸਤਾਖਰਤ, ਜਾਂ, ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਤਾਬ (ਕਿਸੇ ਬੈਂਕਰ ਦੀ ਪਾਸ-ਬੁੱਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਜਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਲੈਣਦਾਰ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਸੀਦ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਜਾਂ ਵਿਆਜ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਲਈ ਇਹ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਸੀਦ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਸੀਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਸੀਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਰਸੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ

ਦੀ ਰਕਮ ਬਕਾਇਆ ਹੈ (ਬਕੀ ਰਹੇ), ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਗੋਪਈ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ 15 ਜਨਵਰੀ, 1945, 13 ਮਾਰਚ, 1945, ਅਤੇ ਮਈ 31, 1946 ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਿਛਲੀਆਂ ਬਕਾਇਆ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, , ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਕਾਇਆ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਤਿੰਨ ਐਂਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇੰਦਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਇਕ ਆਨਾ ਰੈਵੇਨਿਊ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ 1, ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਸੀਦ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਖਰੀ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਂਟਰੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਗਰਮ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ 1, ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਉਸ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਸੰਤੁਲਨ ਬਕਾਇਆ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਕਸਾਰ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੀਤਾਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (1) ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ 1, ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼੍ਰੀਪਦਾ ਸੰਬਾਸੀਨਾ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਕਾਕੀ ਵੈਂਕਟਾਸੂਰਿਆਨਾਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਲਟ ਦ੍ਰਿਸ਼. ਰਾਮਦਿਆਲ ਬਨਾਮ ਮਾਡੀ ਦੇਵਦੀਜੀ (3) ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਤਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਤੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਖਾਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਰਾਦਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਾ ਸੀ।

(1) A.I.R. 1915 Cal. 280

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1950 Mad. 135

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਰਾਜਸਥਾਨ 12 ਪੰਨਾ 18 'ਤੇ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ ਰੇਸ਼ਨ ਐੱਨ.ਐੱਮ.ਏ. ਕਰੀਮ ਓਮੀਰ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਅਤੇ ਮਨੀਲਾਲ ਮੋਤੀਰਾਮ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਨਟਵਰਲਾਲ ਗੋਕਲਦਾਸ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਅਨੁਮਾਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 1, ਅਨੁਸੂਚੀ 1, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਖਾਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹਸਤਾਖਰ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਅੰਦਰਜੀ ਕਲਿਆਣਜੀ ਬਨਾਮ ਦੁਲਭ ਜੀਵਨ (3), ਮੋਹੇਸ਼ ਲਾਈ ਬਨਾਮ ਬਸੰਤ ਕੁਮਾਰੀ (4), ਭਗਵਾਨ ਕੋਇਰ ਬਨਾਮ ਜੇਸੀ ਬੋਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (5) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨੇ ਰਸੀਦ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ 'ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤੇ' ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 'ਦਸਖਤ ਪੇਤੇ' ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 'ਲਿਖਤ ਖੇਦ', ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਰਸੀਦ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹਸਤਾਖਰ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸਤਖਤ ਪੈਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ,

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1939 Rang. 315

2) A.I.R. 1947 Bom 337

(3) ਏ.ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 5 Bom. 88

(4) ਏ.ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 6 Cal.. 340

(5) ਏ.ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 31 Cal.. 11, 43

ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦਾ ਨਾਮ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਲਿਖਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਕੇਸ. ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਦਈ ਦੀ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਮੰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ 15 ਦਸੰਬਰ, 1944 ਨੂੰ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਰਸੀਦ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਕੁਝ 2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਰਸੀਦ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਾਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ, ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਖਰੀ ਉਪਾਅ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਦਈ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 64 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਦਈ ਤੋਂ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਖਾਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਪਾਏ ਗਏ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੀਮਾ 'ਜਦੋਂ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ 'ਦਸਤਖਤ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ 'ਦਸਤਖਤ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਸੀਦ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਲੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਉਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਹੀ ਹੈ। ਦਸ਼ੋਧੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮੂਲ ਚੰਦ ਅਤੇ ਹੋਰ (1) ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੋਪਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 64 ਅਤੇ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਸ਼ਬਦ- ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਨਿਪਟਾਇਆ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਦਸਤਖਤ ਹੈ, ਉਹ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਦਸਤਖਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਖਤ ਕਦੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਚ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਣਾ ਧਾਰਾ 64 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲੇਖਾ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਤਮਕ ਰਸੀਦ ਲਈ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੀ ਲਿਖਤ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 64 ਦਾ ਦਾਇਰਾ, ਤਾਂ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਤੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਰਸੀਦ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਲੋੜੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਹ ਤਾਰੀਖ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਉਸ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਕੰਥਾਸਾਮੀ ਰੇਡਡੀਅਰ ਬਨਾਮ ਪੇਥੁਸਾਮੀ ਰੇਡਡੀਅਰ (2) ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਸਨ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੇ ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਖਾਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1933 Lah. 12

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1940 Mad. 887

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪੈਨਸਿਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾਨ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸਟ੍ਰਾਈਕਿੰਗ। ਵੈਡਸਵਰਥ, ਜੇ., ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਜਾਂ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬੰਧਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਧਾਰਾ 64 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 64 ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 31 ਮਈ, 1947 ਦੀ ਰਸੀਦ ਲਈ, ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਲਿਖਤ ਰਸੀਦ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 2 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਰਸੀਦ ਅਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਆਰਟੀਕਲ 64 ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਖਾਤੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮਾਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫਾਲਸ਼ਾ, ਜੇ — ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਈ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੂਜਾ ਗੁਪਤਾ